

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

**ΟΙ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ ΣΕ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ
ΤΗΣ ΔΥΣΗΣ**

PORTRAITS OF PEOPLE WITH DISABILITIES IN MODERN WESTERN PLAYS

της

Μαλαματένιου Βασιλικής

ΑΜ: 428

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
Στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
Του Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
Με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

1^{ος} Επιβλέπων: Γαβριηλίδου Ζωή

2^{ος} Επιβλέπων: Κιοσσές Σπυρίδων

3^{ος} Επιβλέπων: Μιχαλόπουλος

Αθήνα

2022

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να μελετηθούν οι αναπαραστάσεις των ατόμων με αναπηρία σε σύγχρονα θεατρικά έργα της Δύσης. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε είναι η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου σε συνδυασμό με τα θεωρητικά δεδομένα της βιβλιογραφίας και του προγράμματος SPSS για τη συλλογή των δεδομένων. Αρχικά, μελετήθηκαν αναλυτικά όλα τα θεατρικά έργα και στη συνέχεια με βάση τα ερωτήματα της έρευνας απαντήθηκαν ερωτήσεις για τους ανάπηρους χαρακτήρες των έργων ξεχωριστά. Μόλις ολοκληρώθηκε η διαδικασία τα δεδομένα συλλέχθηκαν και ομαδοποιήθηκαν για τα αποτελέσματα της έρευνας. Το δείγμα αποτελείται από δεκαέξι θεατρικά έργα με ήρωες διαφόρων αναπηριών. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν τόσο θετικά όσο και αρνητικά συμπεράσματα τα οποία μπορεί να δημιουργήσουν ενδιαφέρον και να προβληματίσουν. Η σημασία της έρευνας βρίσκεται στον εντοπισμό κοινών στοιχείων των ανάπηρων θεατρικών ηρώων αλλά ταυτόχρονα και στην προσπάθεια ολοκληρωμένης παρουσίασης της αναπηρίας μέσα στις τέχνες προσθέτοντας και το θέατρο.

7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΗΓΕΣ

- Γκίμπσον, Ο. (1995) *Το θαύμα της Άννι Σάλιβαν*. Αθήνα-Γιάννινα: Δωδώνη.
- Ζιρωντού, Ζ. (2020) *Η τρελή του Σαγιό*. (Γ. Θηβαίος, Μετ.). Αθήνα: Ηριδανός.
- Ινκλάν, Β. (2014) *Θεϊκά Λόγια*. (Ι. Ιατρίδη, Μετ.) Αθήνα: Δωδώνη.
- Ιονέσκο, Ε. (2008) *Ο Ζακ ή η Υποταγή*. (Ε., Μπελιές, Μετ.). Αθήνα: Κέδρος.
- Κατσού, Ν. (2014). *Σπαράγγια με φτερά*. Αθήνα: Vakxikon.gr.
- Κιτσοπούλου, Λ. (2006). *Νυχτερίδες*. Αθήνα: Κέδρος.
- Μακντόνα, Μ. (1997). *Ο σακάτης του νησιού*. (Ε. Μπελιές, Μετ.). Αθήνα: Ηριδανός.
- Μέντοφ, Μ. (2015). *Παιδιά ενός κατώτερου Θεού*. (Γ. Βούρος, Μετ.). Αθήνα: Κάπα Εκδοτική.
- Μπέκετ, Σ. (1994). *Περιμένοντας τον Γκοντό*. (Α. Παπαθανασοπούλου, Μετ.). Αθήνα: Ύψιλον/Βιβλία.
- Μπέκετ, Σ. (2000). *Το τέλος του παιχνιδιού*. (Κ. Σκαλιόρας, Μετ.). Αθήνα: Ύψιλον/ Βιβλία.
- Μπρεχτ, Μ (1995). *Η Όπερα της Πεντάρας*. (Σ. Ματζίρη, Μετ.). Αθήνα: Δωδώνη.
- Μπρεχτ, Μ (2014). *Μάνα Κουράγιο*. (Ι. Αρτζόγλου, Μετ.). Αθήνα: Δωδώνη.
- Μυλωνάς, Ι. (2018). *Η ζωγραφιά του Θεού*. Αθήνα: Δρόμων.
- Πίντερ, Χ. (1962). *Το δωμάτιο*. (Κ. Αλεξόπουλος, Μετ.). Αθήνα: Πειραματική Σκηνή Δημήτρη Κολλάτου.
- Πόμερανς, Μ. (2019). *Ο Άνθρωπος Ελέφαντας*. (Μ. Γεωργιάδη, Μετ.). Αθήνα: Αιγόκερως.
- Τεννεσή, Γ. (1987). *Ο γυάλινος κόσμος*. (Ν. Σπανία, Μετ.). Αθήνα-Γιάννινα: Δωδώνη.

ΜΕΛΕΤΕΣ (ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ)

ΔΑΦ / Αυτισμός — Διαγνωστικά κριτήρια — Πρόσφατες αλλαγές σε DSM / ICD (2018).

Ανακτήθηκε από: <https://www.noesi.gr/book/syndrome/autism/dsm-v>

Δήμου, Γ. (2008). *Η σεξουαλικότητα των ατόμων με νοητική αναπηρία στην ελληνική πραγματικότητα*. (Διδακτορική Διατριβή). (σ. 20,22-25,32,33,35,36). Ανακτήθηκε από :

<https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/20641?lang=el#page/1/mode/2up>

Κολτσίδα, Μ., Λενακάκης, Α. (2019). *Εκπαίδευση και Θέατρο: «Λευκές δυστοπίες» και «ψάρια στη γυάλα»: Ζητήματα σκηνικής αναπαράστασης της αναπηρίας*. (τεύχος 20). (σ 56-60). Αθήνα: Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.

Ζώνιου-Σιδέρη, Α., Ντεροπούλου-Ντέρου, Ε., Παπαδοπούλου, Κ. (2012). *Η έρευνα στην ειδική αγωγή, στην ενταξιακή εκπαίδευση και στην αναπηρία* (τόμος Α'). (σ.82,83,84,98,100) Αθήνα: Πεδίο.

Κουλέπογλου, Α. Π., (2011). *Σύνδρομο Asperger και κατανόηση του λόγου*. (σ. 14-17,22,23,50-57). Διαθέσιμο από Βιβλιοθήκη Σχολής Επιστημών Αγωγής ΕΚΠΑ.

Κρομμύδα, Ε. (2020). *Η Κοινωνική Αναπαράσταση της Αναπηρίας. Εμπόδια στην Κοινωνική Συμπερίληψη Ατόμων με Νοητική Αναπηρία*. (Μεταπτυχιακή εργασία). (σ.18,20,23-26,38).

Ανακτήθηκε από : <https://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/24034>

Μπολέτη, Ε. (2017). *Οι απεικονίσεις των ατόμων με αναπηρία στο σύγχρονο εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο*. (Μεταπτυχιακή εργασία). Ανακτήθηκε από :

<https://dspace.uowm.gr/xmlui/handle/123456789/625>

Λιαπής, Β. (2021). *Στοιχεία Θεατρολογίας Β' Λυκείου Κεφάλαιο 1: Η τέχνη του θεάτρου: μια μικρή εισαγωγή* (σ. 14-16) Αθήνα : Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, αθλητισμού και Νεολαίας, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων.

Νόμος 3699/2008, άρθρο 3, Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ΦΕΚ 199/Α/2-10-2008) Ανακτήθηκε από :<https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/n-3699-2008.html>

Παπαθεοδωρόπουλος, Κ. (2015). Έννοιες στην επιστήμη της Μνήμης Σύνομη Ανάλυση Εννοιών Φαινομένων και Μηχανισμών. (σ.60,61) Ανακτήθηκε από :
<https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3244>

Παπαδόπουλος, Σ. (2010). *Παιδαγωγική του Θεάτρου*. (σ. 228,229) Αθήνα: Συγγραφέας.

Σαπουνά, Σ. Μ. (2021). *Θέατρο, Σώμα και Αναπηρία. Αναταραχή στην αρτιμέλεια; Μία ποιοτική έρευνα με επαγγελματίες ηθοποιούς με αναπηρία. Σωματοποίηση της αναπηρίας και συμμετοχή σε καλλιτεχνικά δίκτυα: εμπόδια, προκλήσεις και υπερβάσεις*. (Μεταπτυχιακή εργασία). (σ. (12,41,49). Ανακτήθηκε από: <https://hellanicus.lib.aegean.gr/handle/11610/21779>

Τριανταφύλλου, Ε. (2018). *Η αναπαράσταση της τύφλωσης στη θεατρική παράσταση «Περί Τυφλότητας»: απόψεις και αντιλήψεις συντελεστών και θεατών αναφορικά με την αναπηρία στο επίπεδο των αναπαραστάσεων*. (Πτυχιακή εργασία) (σ..13,15,16,31,32). Ανακτήθηκε από:
<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2775859>

Τσαλέρα, Α. (2022). *Αναπαραστάσεις νέων με αναπηρία στο σύγχρονο ελληνικό και διεθνή Κινηματογράφο*. (Μεταπτυχιακή εργασία). (σ,110-122). Ανακτήθηκε από:
<https://dspace.uowm.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/2491/Andromachi%20Tsalera.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Φτιάκα, Ε., (2008). *Περάστε για έναν καφέ*. (σ. 83). Αθήνα: Ταξιδευτής

Goffman, E. (2001). *Στίγμα Σημειώσεις για την διαχείριση της φθαρμένης ταυτότητας* (Δ. Μακρυνιώτη, Μετ.). (σ. 16-21,25,32,37,43-45,48-52,69,71,73,74,78,82,85,93,97) Αθήνα : Αλεξάνδρεια.

Heward, W.L. (2012). *Παιδιά με ειδικές ανάγκες Μία εισαγωγή στην ειδική Εκπαίδευση* (Χ. Λυμπεροπούλου, Μετ.). (σ.8-10,12,84,85,88,93,99,102,130,260-263,265,266,269,270,302,326,365,-367,400,401,408,447,448,455,519-521,565) Αθήνα : Τόπος.

Disabled World: Models and Disability: Types and Definitions (2010, Σεπτέμβριος 10). Ανακτήθηκε από: <https://www.disabled-world.com/definitions/disability-models.php>

Joshua, E., Schillmeier, M. (2010). *Edinburg german yearbook: Disability in German Literature, Film and Theater* (v.4) (p.20-21) New York: Camden House Ανακτήθηκε από: <https://books.google.gr/books?id=MOLTdD4k6ugC&printsec=frontcover&hl=el#v=onepage&q&f=false>

Mezquita-Hoyos, Y. N., Hildegare Sanchez-Monroy, M., Morales-Martinez, G.E., Lopez-Ramirez, E. O., Del Roble Reyna-Gonzalez M. (2018). Regular and Special Education Mexican Teachers' Attitudes toward School. *European Journal of Educational Research*, 7(3), 421-430. Ανακτήθηκε από: https://www.researchgate.net/publication/330987668_Regular_and_Special_Education_Mexican_Teachers%27_Attitudes_toward_School_Inclusion_and_Disability

Olkin, R. (2022). Conceptualizing disability: Three models of disability. Ανακτήθηκε από: <https://www.apa.org/ed/precollege/psychology-teacher-network/introductory-psychology/disability-models>